

Malmö Konserthus

Torsdag 20 oktober 2011 kl 19.30

Symfoniska danser

Malmö SymfoniOrkester
Andrew Litton, dirigent
Guy Braunstein, violin
Marika Fältskog, konsertmästare

DMITRIJ SJOSTAKOVITJ (1906-1975)

Violinkonsert nr 1 a-moll op 77 (99) / 40 min

Nocturne: Moderato

Scherzo: Allegro

Passacaglia: Andante

Burlesque: Allegro con brio

PAUS

SERGEJ RACHMANINOV (1873-1943)

Symfoniska danser op 45 / 35 min

Non allegro

Andante con moto (Tempo di valse)

Lento assai-Allegro vivace

Med Malmö Symfoniorkesters och
Malmö Konserthus GRATISapp har du alltid
en uppdaterad konsertkalender i fickan.

Kvällens blommor kommer
från Blomsteer Pigan

Malmö Konserthus

Torsdag 20 oktober 2011 kl 19.30

ANDREW LITTON
Dirigent

ANDREW LITTON

Dirigent

Amerikanske dirigenten Andrew Litton är chefsdirigent och konstnärligt ansvarig för Bergen Filharmoniska Orkester sedan 2003 och har nyligen förlängt kontraktet till 2015, då orkestern firar sitt 250-årsjubileum. Som tack för sina storartade konstnärliga insatser för Bergenfilharmonikerna tilldelades han nyligen Sankt Olavs-orden av Norges kung Harald. Andrew Litton är även konstnärligt ansvarig för Minnesota Orchestra's Sommerfest samt hedersdirigent för brittiska Bournemouth Symphony Orchestra. Han gästdirigerar orkestrar och operaorkestrar över hela världen och diskografin rymmer närmare 100 titlar som tilldelats en rad utmärkelser, bl a en Grammy för William Waltons Belshazzar's Feast med Bryn Terfel. Med Bergenfilharmonikerna spelar han in på BIS och Hyperion, inspelningarna av Stravinskijs balettmusik och en Mendelssohn-serie har fått fina omdömen. Under Littons ledning har Bergenorkestern turnerat flitigt, i Amerika med ett framträdande i bl a Carnegie Hall i New York samt

Berlin, München, Köln och flera andra större tyska städer. Dessutom för första gången på BBC Proms i London, Concertgebouw i Amsterdam och Musikverein i Wien.

En stor del av förra säsongen tillbringade Litton med att dirigera Richard Strauss Danaës kärlek på Deutsche Oper Berlin, som även filmades och kommer att ges ut på DVD. Han engagerades för första gången av Australian Opera (Rosenkavaljeren) och i Bergen dirigerade han La bohème vid Den Nye Oper, som Litton varit med om att starta.

Andrew Litton är utbildad i piano och dirigering vid Fieldston School och Juilliard School i New York. Han var den yngste segraren någonsin i BBC International Conductors Competition, vilket öppnade dörrar och bl a gav honom en plats som assistent vid La Scala i Milano samt vid Exxon Arts Endowments dirigentprogram under Rostropovitj.

GUY BRAUNSTEIN

Violin

Israeliske violinisten Guy Braunstein föddes i Tel Aviv där han studerade för Chaim Taub. Därefter följde studier i New York för Glenn Dicterow och Pinchas Zuckerman. Redan som mycket ung började han som solist och kammarmusiker framträda världen över, bl a med Israels Filharmoniska Orkester, Tonhalle-orkestern i Zürich, Bambergers Symfoniorkester, DR SymfoniOrkestret i Köpenhamn och Berlinfilharmonikerna. Guy Braunstein har samarbetat med musiker som Isaac Stern, Andras Schiff, Zubin Mehta, Maorizio Pollini, Vladimir

Fedosejev, Yefim Bronfman och Daniel Barenboim. År 2000 anställdes Braunstein som förste konsertmästare i Berlinfilharmonin, först under ledning av Claudio Abbado och senare under Sir Simon Rattle. På senare år har Braunstein varit en hängiven medlem i West-Eastern Divan Orchestra.

Sedan 2003 är Guy Braunstein professor vid Universität der Kunste (UDK) i Berlin och från 2006 ar han konstnärlig ledare för Rolandseckfestivalen i Tyskland.

Anna Rosén, violin
Charlotta Bergkvist, violin

DMITRIJ SJOSTAKOVITJ Violinkonsert nr 1

På de först publicerade noterna till denna violinkonsert angavs opusnumret 99. Vilket opusnummer ett verk har är för de flesta helt ovidkommande, men i modern tid har det i allmänhet inneburit en kronologisk katalogisering som trots allt ger en del ledtrådar till förståelsen för ett verk - så är fallet med denna konsert. Sjostakovitj hade fullbordat sin första violinkonsert 1948, just när han själv tillsammans med Prokofjev, Chatjaturjan och andra ledande sovjet-tonsättare drabbades av ett sällsynt skarpt formulerat angrepp från Stalins kulturideolog Zjdanov. De anklagades för att skriva "formalistisk musik". Detta är ett ogripbart begrepp som kunde ges vilken lämplig betydelse som helst och som oftast innebar att musiken ifråga ansågs vara subjektiv, dekadent borgerlig, komponerad i gamla former men utan att fyllas med socialistiskt innehåll, att det var musik för musikens egen skull och att den inte var optimistiskt hållen till nytta för massornas uppfostran. Sjostakovitj insåg att den nya violinkonserten passade alltför väl in i de flesta av dessa anklagelsepunkter och valde därför klokt nog att stoppa den i byrålådan i väntan på bättre tider. Han hade försett sitt manuskript med opusnumret 77, men gav så länge detta nummer till ett annat verk för att inte väcka misstänksamhet med ett till synes överhoppat nummer. För att göra myndigheterna på gott humör komponerade han därefter oratoriet Sången om skogarna, som besjög femårsplanen om skogsplantering.

Det blev verkligen bättre tider. Stalin dog 1953 och i oktober 1955 uruppförde David Ojstrach (som också tillägnades verket) violinkonserten, som troddes vara nykomponerad. Eftersom Sjostakovitj då hunnit fram till opus 99, publicerades musiken med detta nummer. Under de sju år som passerat hade verket legat orört. När tonsättarens samlade verk långt senare skulle publiceras ville man skyla över gamla oförrätter och återge konserten dess ursprungliga opusnummer. Men att 1948 ha framfört den skulle ha inneburit en säker dödsdom. Den hade betraktats som "antisovjetisk propaganda". Särskilt anmärkningsvärt var scherzot med sina anspelningar på judisk folkmusik, eftersom antisemitismen var stark i det dåtida Sovjet.

Konserten har fyra satser. Först en drömsk, meditativ Nocturne och därpå ett knappast glatt, men provokativt Scherzo där tonsättarens signatur i tysk transkription dyker upp (tonerna D Ess (=S) C H). Den långsamma Passacaglian består av nio variationer över ett sjutton takter långt tema som presenteras i ständigt skiftande instrumentation. En lång kadens leder över till den groteska finalen och dess burleska skildring av ett vitalt ryskt folkliv. Alla satser går i moll och bildar en skrämmande bild av en i många avseenden svart tid.

© Stig Jacobsson

SERGEJ RACHMANINOV

Symfoniska danser

Det är allmänt omvittnat att Sergej Rachmaninov alltifrån ungdomen var en lysande pianist. De inspelningar han själv gjorde av sina fyra pianokonsalter hör till grammfonindustrins mästerverk. Han komponerade också gärna för ensamt piano och turnerade flitigt världen runt. Rachmaninov kom tidigt ut i Europa och kunde redan efter första ryska revolutionen 1905 svårligen tänka sig att bo i Ryssland. Han slog sig först ner i Schweiz och kom 1935 till USA där han bodde till sin död. Men han trivdes inte alls och inspirationen lyste med sin frånvaro. När han inte var ute på turné som pianist, odlade han bin och gav emellanåt en burk honung till sin granne och ryske exilkollega Stravinskij, med vilken han annars hade minimal kontakt. Under de sista tjugofem åren av sitt liv komponerade han endast en handfull verk och några månader före sin död yttrade han sig i nedstämd ton om den styrka och eld han för länge sedan förlorat. Men då de symfoniska danserna kom på tal svarade han: "Ja, jag vet inte vad som hände. Men det var troligen mitt sista uppflammande." Sannerligen! De tre symfoniska danserna hör till Rachmaninovs allra finaste verk.

Ursprungligen hade han tänkt kalla dem Fantastiska danser med underrubrikerna *Middag - Skymning - Midnatt*. Men till slut trycktes de utan titlar. Kanske finns det ändå ett privat program i musiken, för i den första dansens slut finns en påminnelse om hans egen första

symfoni (1895), som blev en sådan besvikelse och vars negativa mottagande tystade honom som tonsättare under många år. I den tredje dansen citerar han den gregorianska döds-mässans Dies irae (Vredens dag) och ger i codan en antydan om Gloriasatsen ur hans egen storslagna Vesper (1915). Han signerade hela manuskriptet med "Jag tackar Dig, Herre". Det är verkligen inte fråga om några underhållnings-danser, utan om allvarligt syftande symfonisk musik. Han hade av sina amerikanska samtida lärt sig använda pianot som orkesterinstrument och i första satsen finns dessutom en saxofon för enda gången i Rachmaninovs hela orkesterproduktion. Andra dansen bjuder på en kromatiskt slingrande melodi och i finalen hittar man jazz-inspirerade synkopytmer. I ett brev till den store dirigenten för Philadelphia-orkestern, Eugene Ormandy, skrev Rachmaninov den 21 augusti 1940: "Förra veckan avslutade jag ett nytt symfoniskt verk, vilket jag naturligtvis först vill erbjuda Er och Er orkester" Så blev det också: orkesterversionen uruppfördes i Philadelphia redan den 3 januari 1941.

Ursprungligen hade Rachmaninov skrivit danserna för två pianon och i den versionen uruppfördes musiken i tonsättarens hem med honom själv vid det ena pianot och ingen mindre än Vladimir Horowitz vid det andra.

© Stig Jacobsson

Kommande konserter

Torsdag 27 oktober 19.30

HEMLANDSTONER

Saint-Saëns: Danse macabre
Ravel: Pianokonsert G-dur
Smetana: Tre satser ur Má vlast

Öppet genrep 12.00, fri entré

Torsdag 3 november 19.30

ALLHELGONAFRID

Verdi: Messa di requiem

**Konserten ges även i Allhelgonakyrkan, Lund
fredag 4 november 19.00**

Onsdag 9 november 18.00

À LA SIXTEN

Nordens röster i världen:
Sibelius, Grieg och Nielsen

Torsdag 10 november 19.30

POPULÄRA FAVORITER

De Falla: Svit nr 2 ur Den trekantiga hatten
Rachmaninov: Pianokonsert nr 2
Bartók: Konsert för orkester

Öppet genrep 12.00, fri entré